

**ЕФЕКТИВНІ ФОРМИ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ВІД ДОМАШНЬОГО
НАСИЛЛЯ (НА ПРИКЛАДІ ГРУПИ ПРИТУЛКУ
«МАЛЯТКО» МІСТА КАМ'ЯНЦЯ-ПОДІЛЬСЬКОГО)**

*Коли б не було цих чудових гостей на землі -
дітей, то світ загинув би не від старості, ні,
ще раніше - від бездуховності своєї.*

Симон Соловейчик

Стаття присвячується розгляду проблеми захисту дітей дошкільного віку від домашнього насилля.

Ключові слова: соціально-педагогічна профілактика насилля, домашнє насилля, дошкільний навчальний заклад, діти дошкільного віку.

Україна відновлює свою ідентичність та намагається знайти рівновагу між управлінням та наснаженням. Окремі люди, сім'ї та громадяни прагнуть відновити та виразити свою індивідуальність і спроможність. Невпевненість та боротьба часто постають у проявах насильства до тих людей, які поруч.

Особливо гострою проблемою є насильство над дітьми. Адже стан, який переживають скривджені діти стосуються кожного громадянина суспільства. Слід зазначити, що згідно з дослідженнями проведеними на Заході України можна зробити висновок, що більшість дітей із бідних сімей страждають від асоціального ставлення з боку батьків та інституцій, які теоретично були створені саме для * того, щоб допомагати та всебічно підтримувати таких дітей. Реальність така, що вірогідність кривдження дітей є в усіх соціальних верствах та в усіх сім'ях на різних етапах розвитку. [4]

Діти - це майбутнє кожної держави. А тому фізичні та емоційні травми, які вони переживають, обкрадають суспільство та усіх його членів зокрема. Не завжди можна уникнути дитячих травм, але їхня мінімізація має стати важливою метою соціальної політики.

На сьогодні, коли кривдження спостерігається всюди ми не можемо з цим просто змиритися. Ще до недавнього часу такі терміни, як кривдження дитини, побиття дружини, інцест були

зрозумілими, хоча не визнавались як нагальні проблеми. Перші спроби визначення і осмислення насильства в сім'ї були зроблені наприкінці XIX століття, внаслідок індустріалізації та урбанізації, що призвели до більшої концентрації населення та нових соціальних проблем. [2]

Насильство розглядають у чотирьох площинах: правовій, моральній, суспільно-політичній та психологічній.

У правовій площині більшість випадків насильства карається законом. Та все-таки проблема полягає в тому, що жертви насильства не завжди звертаються по допомогу до правоохоронних органів. А чи захищає закон жертви насильства та чи стримує насильників? [2]

Насильство у моральній площині окреслює кривдження осіб, слабших фізично, часто з фізичними або психічними вадами.

У суспільно-політичній площині насильство набуває значних розмірів, про що свідчать війни, збройні конфлікти, акти непокорі, а також бійки у громадських місцях.

У психологічній площині - це явища, що відбуваються у психіці людини, а також у їхніх стосунках. Головний зміст цього виду насильства - страждання жертви, її безсиллі, внутрішньому розладі, приниженні.

Насильство має три спільних елементи:

1. завжди являється наслідком продуманої дії, отже не є випадковим;
2. пов'язується із порушенням певних прав особи чи групи осіб;
3. присутній елемент послаблення здатності до захисту. [4]

Дитинство - найважливіший, самобутній і неповторний період у становленні особистості. Саме в цей час дитина формується фізично, психічно й інтелектуально, набуває необхідних знань, умінь, навичок. І саме в цей період вона потребує найбільшої уваги і захисту. Тож державні органи повинні більше приділяти увагу до сімей у яких є маленькі діти, проводити з батьками співбесіди. [4]

Насильство над дітьми: фізичне, сексуальне, психологічне, економічне - це надзвичайно болюче питання, що викликає серйозну стурбованість свідомих верств населення.

Тому, у жовтні 1996 р. рішенням виконавчого комітету Кам'янець - Подільської міської ради було відкрито групу притулку «Малютко» на базі дошкільного навчального закладу №17 «Світлячок».

На сьогодні ми керуємось чинною законодавчою базою щодо захисту прав дитини. Це: Конвенція ООН «Про права дитини», Конституція України, Закон України «Про дошкільну освіту», ЗУ «Про охорону дитинства», ЗУ «Про охорону здоров'я», ЗУ «Про попередження насильства у сім'ї», Указ Президента України «Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей», «Типове Положення про притулок для неповнолітніх», затверджене постановою Кабінету Міністрів України № 565 від 09. 06. 1997р., Закон України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх».

Нами налагоджена співпраця з відповідними органами, які відповідають за охорону дитинства, зокрема з службою у справах неповнолітніх дітей Кам'янець - Подільської міської ради, начальником якої є Л. Е. Бевз.

З метою здійснення комплексної реабілітації вихованців, ми співпрацюємо та координуємо свої дії з іншими міськими службами: медичною, психологічною, логопедичною та соціальними службами.

Група функціонує 12 років. За цей час випускниками закладу стало 1063 малят. Першими мешканцями групи були двоє дітей-сиріт, з якими організувала роботу одна вихователька. Сьогодні групу відвідує 11 таких дітей, проте ця кількість нестабільна.

На початку виникло багато проблем: санітарно-побутових та лікувально-профілактичних - не було одягу, взуття, ліків. Звістка про відкриття притулку, його проблеми швидко облетіла місто, завдяки пресі, радіо, телебаченню. Багато громадян міста, організацій, меценатів та благодійників допомогли у створенні належних побутових умов, з розумінням віднеслися до наших проблем. На той час однією із перших на наші проблеми відгукнулася Раїса Василівна Павлюкевич, яка є головою товариства «Кам'янець-Подільський-Вісбаден» та депутат міської Ради Дибаш Віктор Володимирович. Протягом цих років постійними меценатами притулку стали ЗАТ «Птахокомбінат», генеральним директором якого є Борковська Людмила Іванівна, завдяки її турботі наші малюки безкоштовно отримують обіди щочетверга в кафе «Мрія» до сьогоднішнього часу.

Започаткувала шефство над дітьми-сиротами, Акимович Галина Степанівна. Зараз її справу продовжують донька Наталя Георгіївна та син Сергій Георгійович, депутат міської ради Ведерников Сергій Леонідович, Волошина Валентина Петрівна,

представники соціальної служби та багато інших небайдужих людей.

За ці роки всього було доволі: і радощів, і прикрощів, і хвилювань. Та найбільш, звичайно, ми раділи подіям, коли знаходились для сиріт нові батьки, сім'ї. Щиро раділи за дітей, що нарешті і їм усміхнулася щаслива доля, бо пережили вони, напевно більше, ніж дехто з нас дорослих.

Дворічну дівчинку мати залишила на голодну та холодну смерть. Її напівмертву знайшла кримінальна міліція і працівники служби у справах дітей, доставили в дитячу лікарню, а потім в групу притулку. А на очах іншої дівчинки вбили рідну маму - залишилася вона круглою сиротою.

Хлопчика принесли у садок, як немовлятко, хоч йому було півтора року, завернутого в ковдру. Чому? А тому, що мати не мала часу навчити дитину ходити, щоб не заважав розважатись і вживати спиртні напої, дитину прив'язувала до ліжка, а щоб не кричав, давала смоктати хліб, змочений цукром.

За ці роки удочерили і усиновили 12 дітей.

Притулок бере під свою опіку психічно травмованих дітей, уражених різними хворобами. Вихованці нашого закладу переважно мовчазні або ж занадто агресивні, часом байдужі до всього, інтелектуально пасивні, боязливі, невпевнені у своїх діях, їм важко спілкуватися з дорослими і однолітками. Погана пам'ять, не достатньо розвинена увага, уява і пізнавальна сфера, без належної турботи з боку дорослих, можуть зробити затяжною їхню психічну ізоляцію. Ми не маємо права на помилку, бо це негативно вплине на процес подальшого входження дошкільника у соціальне середовище, у світ людей, ці діти, на відміну від «домашніх», змушені шукати захисту, тепла і справедливості не в рідних батьків, а в людини сторонньої, але за покликом долі, причетної до їхнього виховання.

Спеціалісти дошкільного закладу сприяють встановленню позитивних взаємовідносин дітей з дорослими та однолітками.

Організація профілактичної та корекційно - виховної роботи здійснюється на основі індивідуального підходу до неповнолітніх.

З метою забезпечення соціально - психологічної реабілітації неповнолітніх, виявлення та усунення конкретних причин їх дискомфорту організовано психолого-педагогічні обстеження, що дозволяють визначити індивідуальні особливості розвитку, особистісні якості, інтереси.

Відповідно до плану роботи проводяться екскурсії, етичні бесіди, читання художньої літератури, спостереження, ігри на соціальну тематику, такі заняття як: «Доброта рани заживляє», «Квітка доброти», «Тепло рук друга», «Дружба починається з усмішки» тощо.

Після закінчення терміну перебування дітей у групі притулку, разом із службою у справах неповнолітніх, органами опіки дитячий садок піклується про подальше їх влаштування.

Але, якщо беззахисна дитина буде приречена для виховання у групі притулку, то ми, прикладемо всіх зусиль, щоб їй було комфортно, по-домашньому тепло і затишно, забезпечимо розвиток особистісного потенціалу, адже, як стверджував великий педагог Шалва Амонашвілі: «Дитина не може чекати щастя. Вона нетерпляча. Вона хоче і повинна бути щасливою сьогодні, зараз...» [5]

The article is dedicated considération of prohlem of defence of children of preschool age from domestic violence.

Keywords: *socially pedagogical prophylaxis violence, domestic violence, preschool educational establishment, to put preschool âge.*

СПИСОК ОСНОВНИХ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про охорону дитинства».
2. Кэтрин Кволе. Радость воспитания. Как воспитывать детей без наказания. - СПб.: ИД «Весь», 2002. - 288с.
3. Лешли Д. Работать с маленькими детьми, поощрять их развитие и решать проблемы: Пер. с англ.: Кн. для воспитателя детского сада, - М.: Просвещение, 1991. — 223с.
4. Соціально - педагогічна робота з неблагополучною сім'єю. Трубавіна І. М. навчальний посібник - К.: ДЦССМ, 2003.- 132с.
5. Шалва Амонашвили. Гуманная педагогика и духовность образовательного пространства. М.: Просвещение, 1997. — 269с.
6. Школа для батьків / В. Бондаровська, К. Бабенко, О. Возіянова та ін. - ПП «Заценко». - Прим.. - К.: 2006. - 338с.